

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ**

**СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ
АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО
СУСПІЛЬСТВА**

**МАТЕРІАЛИ VII ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
СТУДЕНТІВ, АСПІРАНТІВ, ВИКЛАДАЧІВ ТА СПІВРОБІТНИКІВ**

(Суми, 18-19 квітня 2019 року)

**Суми
2019**

Алла Васюріна,

к. філос. н., доцент кафедри філософії

Сумського державного університету

Анастасія Часовських,

студентка Сумського державного університету

МАНПУЛЯЦІЇ В ПОЛІТИЧНІЙ РИТОРИЦІ: СУЧАСНИЙ АСПЕКТ

Ніби невидима сфера, яка сплетена із звуків та слів, огортає простір людського існування, створюючи певні смисли її буття. Слова рикошетять від стіни відчуження, долітають до відкритої людської душі, імпульсним випромінюванням уражають розум і змушують серце битися частіше. Ми відчуваємо кожне слово, фразу, пропускаємо через себе їх емоційне забарвлення, формуємо відповідне враження, робимо висновки, які нам здаються обдуманими, логічними, раціональними. Людина не може жити без спілкування ні хвилини, воно є так само важливим для неї як повітря та вода. Спілкування – це ціннісний фундамент людських відносин. Це враховують і політики, коли віртуозно слово перетворюють в засіб маніпуляції. Той, хто навчився створювати відповідну словесну мелодію, збагачуючи її досконалим аранжуванням, той має перспективу стати переможцем в політичних змаганнях.

Сьогодні можна багато почути або прочитати про маніпуляції, риторичні виверти, які вводять в оману людину. Але розум нібито втрачає слух. Слова його не досягають. Слово стає зброєю масового ураження, яке здатне зламати давно усталені принципи і переконання, перетворившись на ефективний гачок політичного мисливця за прибічниками.

Попереджений – значить озброєний. Наведемо лише кілька прикладів маніпуляцій в політичному дискурсі, взявши за основу уривки промов кількох українських політичних риторів та їх закордонних колег.

Першим стане фрагмент з резонансного блогу про презумпцію правоти поліцейських чинного міністра внутрішніх справ України А.Б. Авакова.:

«Презумпція правоти поліцейського повинна працювати, як це відбувається в Німеччині, США, Великобританії, Франції, Італії, Канаді та багатьох інших країнах» [1]. Це просте, на перший погляд, речення має на меті спонукати до ухвалення такої презумпції, що нібито дасть народу життя, як в найуспішніших країнах світу, спеціально перелічених для наочності.

Не менш цікавим є перший виступ В. А Ющенко. після отруєння (18.09.04). Його слова для тих, хто зібрався того дня на Європейській площі, звучали, як грім: *«...Хотів би сказати окремі "компліменти" до влади: ви нас не отруїте! У вас не вистачить куль та КАМАЗів! Нас вам не зламати! ...Ми хочемо змін!» [2]. При цьому основним прийомом переконання слугувало узагальнення. Політик ніби говорив не від себе, а від лиця цілого народу. Такого ефекту вдалося досягти завдяки непримітних займенників «ми» та «нас».*

Спроби маніпуляції не обминули і Ю.В. Тимошенко. Під час інтерв'ю телеканалу «112 Україна» (10.04.17) голова депутатської фракції «Батьківщина» для того щоб показати теперішню владу в негативному світлі, акцентує увагу на числах, порівнюючи показники, що «неймовірно» змінилися за такий короткий період часу: «... Тільки за півроку більше 320 тисяч злочинів скоєно в Україні. Я думаю, що треба порівнювати з періодом до війни. І там втричі були нижчі ці показники. І саме головне. 36% від усіх цих злочинів – це тяжкі і особливо тяжкі злочини. Отакого не було ніколи в житті в нашій державі. Так, як і такої кількості злочинності.»[3].

Такої тактики не цураються іноземні політики, до прикладу, колишній президент Америки, Барак Обама (20.01.15) під час одного із своїх виступів у Вашингтоні зміг переконати американців у правильному курсі своєї політики завдяки хитрому прийому подання суб'єктивної думки у формі об'єктивного факту або істини: «We know where to start... We can use that money to help more families pay for childcare and send their kids to college... We know where to start. The best measure of opportunity is access to a good job... Of course, to reach millions more, Congress does need to get on board».

Він не лише наголосив на тому, що є таким же американцем, як і присутні і ставить за мету досягнення тих же цінностей «We can», але й підкреслив безумовну істинність своїх тверджень фразами на кшталт: «We know» та «Of course»[4].

Канцлер Німеччини Ангела Меркель також інколи користується подібним прийомом, наголошуючи на патріотичному ставленні до батьківщини і світлому майбутньому для її громадян: «Der Weg nach oben, zuruck an die Spitze, mag manchmal beschwerlich sein. Aber es lohnt sich, ihn zu gehen. Unser Land ist auf dem richtigen Weg» [5].

Сьогодні в політичній риторичі відбуваються суттєві зміни. Нові комунікаційні можливості змінюють методи політичної маніпуляції. Віртуальний світ формує специфічні риторичні моделі впливу. Спочатку неочікувана перемога Дональда Трампа. Його риторика спантеличила світовий політичний істеблішмент. Але українські сюрреалістичні політичні реалії дивують ще більше: «Не голосуй по приколу», «Стадіон так стадіон» тощо. Соціальні мережі стають активним простором впливу.

Президентські перегони 2019 року вже привернули увагу дослідників, митців. Так, Оксана Забужко написала у себе на Facebook, що "Зеленський" - це не політик, "Зеленський" - це технологія. Вона зазначила, що вперше в електоральній історії сучасної цивілізації застосована з таким успіхом системна технологія телевізійної розкрутки "віртуального кандидата" - чистого, бездомішкового медіапродукта, який можна назвати "набором пікселів". Святослав Вакарчук на своїй сторінці зауважує, що протягом всієї президентської кампанії зміст підміняється формою: «Йде постійне змагання кольорів і слоганів. Пафос проти гумору. Білборди проти Інстаграму. Молебні проти серіалу».

Безперечно, нові цивілізаційні виклики суттєво впливають на зміни в політичній риторичі, що є цікавою проблемою подальшого наукового дослідження.

Список використаних джерел:

1. Імператив презумпції правоти поліцейських [Електронний ресурс] / Pravda.com.ua. – Режим доступу : <https://blogs.pravda.com.ua/authors/avakov/57e8c379c7361/>
2. 10 найпопулярніших висловлювань українських політиків у 2017 році [Електронний ресурс] / Realist.online. – Режим доступу : <https://realist.online/article/10-najpopulyarnishih-vislovlyuvan-ukrayinskih-politikiv-u-2017-roci>
3. Юлія Тимошенко, глава депутатської фракції "Батьківщина" в "Вечернем прайме" телеканала "112 Україна", 10.04.2017 [Електронний ресурс] / 112.ua. – Режим доступу : <https://112.ua/video/yuliya-timoshenko-glava-deputatskoj-frakcii-batkiyvshhina-v-vechernem-prayme-telekanala-112-ukraina-10042017-233073.html>
4. Remarks of President Barack Obama – The State of the Union, January 20, 2015 [Electronic resource] / [https:// Voanews.com](https://Voanews.com). – Access mode : <https://learningenglish.voanews.com/a/state-of-the-union/2606992.html>
5. Reden von Bundeskanzlerin Angela Merkel ever [Electronic resource] / [Bundeskanzlerin.de](https://www.bundeskanzlerin.de/bkin-de/angela-merkel). – Access mode : <https://www.bundeskanzlerin.de/bkin-de/angela-merkel>

Наталія Іванова,

к. філол. н., ст. викладач кафедри російської мови,
зарубіжної літератури та методики навчання

Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького

Ірина Коломієць,

студентка Черкаського національного університету
імені Богдана Хмельницького

МИСТЕЦТВО ЯК РЕЛІГІЯ В СИСТЕМІ НІМЕЦЬКОГО РОМАНТИЗМУ

Романтизм як епоха великих розчарувань, змін і звершень став етапом надзвичайного розвитку мистецтва, зокрема, літератури, музики та живопису.